

WARMIŃSKO-MAZURSKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA I PERSPEKTYWY JEJ PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU

Ewa Mazanowska

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej jako obszaru gospodarczego mającego za zadanie między innymi pobudzić działalność produkcyjną i usługową w regionie poprzez powołanie nowoczesnych ośrodków przemysłowych. Perspektywą prawidłowego rozwoju strefy jest przede wszystkim innowacyjność, nowoczesne technologie, wspieranie rozwoju klastrów, parków technologicznych, niska stopa bezrobocia, wyższy stopień uprzemysłowienia. Obecna jakość gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego jest rezultatem wielu przedsięwzięć, w tym działalności W-MSSE. Władze regionu zmierzają ku wzrostowi przedsiębiorczości, szukając przy tym rozwiązań mających pomagać inwestorom. Specjalna strefa ekonomiczna, dla nowatorskich pomysłów i nowego kapitału, jest więc doskonałym kosmodromem. Zarząd województwa warmińsko-mazurskiego ukierunkował swoje działania w kierunku szybkiego rozwoju regionu i wzajemnego wsparcia różnych dziedzin życia, dlatego też ze strefami mają obowiązek współgrać także inne obszary, nie tylko gospodarki.

Słowa kluczowe: specjalna strefa ekonomiczna, gospodarka, przedsiębiorstwo, województwo warmińsko-mazurskie, rozwój.

Wstęp

Polska, państwo należące do Europy, jest jednocześnie łącznikiem pomiędzy gigantami pod względem gospodarczym, Rosją i Niemcami. Od maja 2004 roku kraj znajduje się w strukturach Unii Europejskiej i tym samym jest obszarem zainteresowania wielu inwestorów krajowych, ale również zagranicznych. Chcąc być nowoczesnym, elastycznym partnerem dla przedsiębiorców i inwestorów, Polska wyszła z propozycją stworzenia specjalnych stref ekonomicznych¹.

¹ M. Smętkowski, *Rola specjalnych stref ekonomicznych w kształtowaniu struktury przestrzennej przemysłu w Polsce*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa–Kraków 2008, s. 204.

Idea stworzenia specjalnych stref ekonomicznych, jako wydzielonych obszarów na terenie państwa, które miały z mocy obowiązującego prawa korzystniejsze warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, zrodziła się już w czasach rzymskich, a później w średniowieczu².

Specjalne strefy ekonomiczne, jak wskazuje powyższa interpretacja, to wyodrębnione administracyjnie niezamieszkałe części terytorium danego kraju, gdzie głównym organem założycielskim większości z nich jest Skarb Państwa³. SSE dają inwestorom możliwość prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach⁴ i zostały stworzone przede wszystkim w celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego polskich regionów poprzez m.in. rozwój eksportu, prosperity określonych obszarów działalności gospodarczej, przyciąganie nowych inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych wyrobów oraz świadczonych usług, zagospodarowanie majątku przemysłowego i infrastruktury⁵. W Polsce działa obecnie 14 specjalnych stref ekonomicznych⁶.

Podstawą prawną organizowania, a następnie funkcjonowania specjalnych stref jest ustawa z dnia 20 października 1994 roku⁷. Wcześniej SSE zostały powołane na okres 20 lat od dnia ich ustanowienia. W 2008 roku okres obowiązywania wszystkich stref został przedłużony do 31 grudnia 2020 roku⁸. W drodze tej samej nowelizacji ustawy o SSE po raz kolejny podniesiono limit obszarowy wszystkich polskich stref z 12 tys. do 20 tys. ha⁹. 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów zmieniła 14 rozporządzeń dotyczących SSE, przedłużając funkcjonowanie stref do 31 grudnia 2026 roku¹⁰. Wprowadzając instytucję specjalnych stref ekonomicznych w Polsce zakładano, że podstawową ich funkcją będzie wspieranie rozwoju regionów najbardziej zacofanych, dotkniętych strukturalnym bezrobociem, z archaicznym zapleczem przemysłowym, wymagających radykalnych zmian i nowych inwestycji¹¹. Do stref najczęściej są włączane tereny inwestycyjne, którymi są już zainteresowani potencjalni inwestorzy¹².

Jedną z 14 przytoczonych powyżej, działających obecnie w Polsce stref ekonomicznych jest Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna, której powstanie, kryteria prawidłowego rozwoju oraz empiryczną analizę czynników ekonomiczno-społecznych dla regionu przedstawiono w dalszej części opracowania.

² Raport KPMG Advisory Sp. z o.o., *Specjalne strefy ekonomiczne*, Warszawa 2007, s. 11.

³ *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s. 5.

⁴ W. Jaślan, *Specjalne strefy ekonomiczne*, Gospodarka Materiałowa i Logistyka, Warszawa 2009, Nr 3, s. 29.

⁵ Raport KPMG..., s. 7.

⁶ (...) składają się z podstref i obszarów umiejscowionych na terenach każdego z 16 województw, w granicach kilkuset miast i gmin. W zapisach Traktatu Akcesyjnego można znaleźć zapis, że w Polsce może być 14 stref, dlatego są one tak rozdrobione, a każdy nowy teren jest obejmowany zakresem istniejącej SSE lub po prostu rozszerza się teren danej strefy - *Pomoc publiczna. Specjalne strefy Ekonomiczne, 10 lat w Polsce*, Pricewaterhousecoopers, 2008, s. 12.

⁷ (...) o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274 z późn. zm.). Ustanawiana przez Radę Ministrów na wniosek ministra do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu opinii zarządu województwa oraz zgody rady gminy właściwej na położenie strefy. Zmiany granic SSE, dotyczących wyłączenia czy też włączenia nowych terenów, dokonywane są w drodze rozporządzenia.

⁸ http://pl.wikipedia.org/wiki/Specjalna_strefa_ekonomiczna (19.05.2014 r.).

⁹ (...) możliwe stało się również (po spełnieniu warunków określonych w art. 5 ustawy) ustanowienie specjalnej strefy ekonomicznej na gruntach prywatnych, co przyspieszyło ich rozwój terytorialny.

¹⁰ Raport KPMG..., s. 6.

¹¹ Tamże.

¹² Strefy mogą tworzyć podstrefy na terenie całego kraju. Na terenie gminy może znajdować się więcej niż jeden teren włączony do strefy, jak również działać więcej niż jedna SSE. Podstrefy specjalnych stref ekonomicznych w Polsce zlokalizowane są głównie na terenie miast na prawach powiatu oraz gmin miejskich. - A. Cieślak, *Kryteria przestrzennej alokacji pomocy publicznej dla przedsiębiorców: przypadek specjalnych stref ekonomicznych w Polsce*, Gospodarka Narodowa, Warszawa 2003, nr 10, s. 63-80.

1. Geneza i funkcjonowanie W-MSSE

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna została ustanowiona rozporządzeniem Rady Ministrów z 1997 roku¹³ na okres dwudziestu lat. Położona jest w rejonie północno-wschodnim Polski, obejmuje swymi granicami obszar 984,8 ha gruntów¹⁴, zindustrializowanych, gotowych do zaadaptowania. Grunty przeznaczone pod inwestycje gospodarcze oferowane przemysłowcom poprzez korzystne i dogodne położenie pod względem komunikacyjnym, dobre uzbrojenie terenu, możliwości szerokiego wyboru, zachęcają do inwestowania poprzez pomoc publiczną.

Na obszar W-MSSE składa się 28 Podstref zlokalizowanych na terenie następujących miast i gmin: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Ciechanów, Dobre Miasto, Elbląg, Iława, Iłowo, Kętrzyn, Kurzętnik, Lidzbark Warmiński, Mława, Morąg, Mrągowo, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Olecko, Olsztyn, Olsztynek, Orzysz, Ostrołęka, Ostróda, Pasłęk, Pisz, Piecki, Płońsk, Szczytno i Wielbark¹⁵. W pobliżu większości z wymienionych Podstref funkcjonują przeładunkowe stacje kolejowe. Tereny nie cieszące się zainteresowaniem inwestorów są systematycznie wyłączane z granic W-MSSE a w ich miejsce włączane są tereny spełniające oczekiwania przedsiębiorców. Historia pierwszej współpracy strefa a przedsiębiorca i wydanie pierwszego zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, rozpoczęła się 28.10.1998 roku z udziałem firmy CETCO Poland Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Sanit Plast Adam i Eulalia Filipczak Spółka Jawna natomiast, jako pierwsze rozpoczęło działalność na terenie strefy 02.09.1999 roku¹⁶.

Cały okres działalności warmińsko-mazurskiej strefy to zmieniające się rozporządzenia i akty prawne dotyczące tego terenu. Wymienić należy najważniejsze dokumenty, które normują funkcjonowanie obszaru ekonomiczno-gospodarczego, tj.:

- Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274 z późn. zm.)¹⁷;
- 14 rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie ustanowienia każdej ze stref, wydanych na podstawie delegacji zawartej w art. 4 ustawy o SSE;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych¹⁸;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 232, poz. 1562)¹⁹;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 158, poz. 1254);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 15 listopada 2004 r. w sprawie przetargów i rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć gospodarczych, które

¹³ (...) z dnia 9 września 1997 r. w sprawie ustanowienia warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 1997 r. Nr 135, poz. 909, z późn. zm.).

¹⁴ <http://wmsse.com.pl/index.php/pl/kim-jestemy/wczoraj-i-dziś> (18.05.2014 r.).

¹⁵ <http://wmsse.com.pl/> (19.05.2014 r.).

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Ustawa z 16 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 1228); Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.); Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 141, poz. 997); Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 118, poz. 746).

¹⁸ (...) stanowiące załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. (poz. 833).

¹⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 października 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1214).

mają być podjęte przez przedsiębiorców na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 254, poz. 2551);

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie powierzenia Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz wykonywania kontroli realizacji warunków zezwolenia (Dz. U. z 2009 r. Nr 112, poz. 933)²⁰.

Ministerstwo Gospodarki powołało do życia W-MSSE stawiając jej tym samym zadania do wykonania i cele, które winna osiągnąć, takie jak:

- pobudzanie działalności produkcyjnej i usługowej w regionie poprzez stworzenie nowoczesnych ośrodków przemysłowych,
- dywersyfikacja działalności gospodarczej skierowana na wzrost udziału sektora nowoczesnych usług, biotechnologii i innych branż stosujących rozwiązania innowacyjne,
- tworzenie odpowiednich warunków do pozyskiwania inwestycji z sektora badawczo-rozwojowego,
- pozyskiwanie nowych lokalizacji dla W-MSSE w celu uzyskania efektu zrównoważonego wpływu strefy na obszary będące w zasięgu jej działania,
- wspieranie procesów rewitalizacji terenów wyjątkowo zdegradowanych w celu zagospodarowania inwestycyjnego,
- współfinansowanie kumulatywnych przedsięwzięć inwestycyjnych w koniunkturę infrastruktury regionu,
- rozszerzenie i rozwój współpracy z instytucjami zajmującymi się promocją regionalnej oferty inwestycyjnej mającej m.in. na celu stymulowanie kooperacji firm działających w regionie,
- wspieranie geopolityki parków technologicznych oraz klastrów przemysłowych,
- aktywizacja rynku pracy, wzrost poziomu wykształcenia, kwalifikacji pracowników, kadry technicznej i zarządzającej oraz ich rozwoju zawodowego poprzez kursy i szkolenia²¹.

2. Przedsiębiorstwa działające w W-MSSE na tle otoczenia strefy

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna dla nowych przedsiębiorców, zamierzających rozpocząć inwestycje w tym obszarze, oferuje interesujące lokalizacje rozmieszczone na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz na północnych krańcach województwa mazowieckiego.

Przedsiębiorcy działający na terenie W-MSSE w ramach zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia z podatku dochodowego. Zwolnienie przysługuje im z dwóch tytułów: nowej inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy²². Wybór należy do przedsiębiorcy w zakresie zwolnienia z jakiego

²⁰ <http://www.wmsse.com.pl/start.php/aktyprawne> (09.04.2014 r.).

²¹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, pkt. 2.

²² Udział środków własnych przy nowej inwestycji musi wynieść co najmniej 25% całkowitych kosztów inwestycji, a minimalna wysokość inwestycji musi opiewać na kwotę 100 tys. euro (według kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień uzyskania zezwolenia) - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych, art. 6 ust. 8. W przypadku korzystania z pomocy publicznej z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy podstawą naliczenia maksymalnej wysokości pomocy są dwuletnie koszty pracy nowo zatrudnionych pracowników. Województwo warmińsko-mazurskie jest objęte maksymalną pomocą w wysokości 50% kwalifikowanych kosztów nowej inwestycji lub dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników. Istnieje wyjątek od tej reguły, a dotyczy on małych i średnich przedsiębiorców. Przepisy pozwalają na podwyższenie pomocy o 10% dla średnich przedsiębiorstw, a

chce korzystać. Jeżeli osoba prawna czy też fizyczna zamierza skorzystać z pomocy publicznej z tytułu nowej inwestycji, podstawą naliczenia maksymalnej wysokości tejże pomocy jest suma kwalifikowanych wydatków inwestycyjnych, które określa rozporządzenie Rady Ministrów z 2008 roku²³. Za wydatki inwestycyjne kwalifikujące się do objęcia pomocą uznaje się koszty inwestycji, pomniejszone o naliczony podatek od towarów i usług oraz o podatek akcyzowy, poniesione na terenie strefy w trakcie obowiązywania zezwolenia, będące w szczególności:

- ceną nabycia gruntów lub prawa ich użytkowania wieczystego;
- ceną nabycia albo kosztem wytworzenia we własnym zakresie środków trwałych, pod warunkiem zaliczenia ich, zgodnie z odrębnymi przepisami, do składników majątku podatnika;
- kosztem rozbudowy lub modernizacji istniejących środków trwałych;
- ceną nabycia wartości niematerialnych i prawnych związanych z transferem technologii przez nabycie praw patentowych, licencji, know-how lub nieopatentowanej wiedzy technicznej;
- kosztem związanym z najmem lub dzierżawą gruntów, budynków i budowli (pod warunkiem, że okres najmu lub dzierżawy trwa co najmniej 5 lat), a w przypadku małych i średnich przedsiębiorców, co najmniej 3 lata), licząc od przewidywanego terminu zakończenia nowej inwestycji;
- ceną nabycia aktywów innych niż grunty, budynki i budowle objęte najmem lub dzierżawą, w przypadku gdy najem lub dzierżawa ma postać leasingu finansowego oraz obejmuje zobowiązanie do nabycia aktywów z dniem upływu okresu najmu lub dzierżawy²⁴.

Atrakcyjność strefy pod względem najwyższej w Polsce możliwej pomocy publicznej²⁵, zainteresowała przedsiębiorców działających w wielu różnych branżach, a w rezultacie podjęli oni decyzje o ulokowaniu swoich inwestycji na terenie W-MSSE. Heterogeniczność przedsiębiorców, rozpoczynających działalność, świadczy przede wszystkim o dynamicznych poszukiwaniach inwestorów przez zarząd strefy, tym samym przekłada się to na potencjał i rozwój regionu oraz pełne wykorzystanie zasobów ludzkich.

Wśród 40 firm, które prowadzą działalność na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, największymi firmami są dwa światowe koncerny: Michelin Polska S.A. oraz LG Electronics Mława Sp. z o.o. Niestety z różnorodnych przyczyn 25 firm uzyskało zezwolenie, lecz nie podjęło działalności; znalazły się wśród nich między innymi Zakłady Mięsne ELMEAT S.A. w Elblągu. Najwięcej przedsiębiorstw (9 firm) otworzyło swoje firmy mające siedziby w Szczytnie, w 8 podstrefach nie rozpoczął działalności żaden inwestor. Korporacje z wydanymi zezwoleniami, lecz bez rozpoczętej inicjatywy gospodarczej najwięcej odnotował Elbląg, gdzie 5 podmiotom nie udało się uruchomić działalności. Być może powodem takiego stanu rzeczy był wpływ otoczenia, w którym działa strefa.

Otoczenie W-MSSE stanowi region warmińsko-mazurski posiadający w skali kraju, ale także Europy kilka wyróżniających go spośród innych SSE cech, objawiających się wielobarwnością oraz bogactwem środowiska przyrodniczego. Na bogactwo to niewątpliwie wpływa: urozmaicona rzeźba terenu, dobrobyt zasobów naturalnych (liczne jeziora, kompleksy leśne), czyste powietrze i środowisko oraz atrakcyjny, sprzyjający turystyce i agroturystyce kraj-obraz. Powyższe czynniki mogą być silnym motorem rozkwitu regionalnej gospodarki i elementem

dla małych o 20% (z wyłączeniem prowadzących działalność w sektorze transportu) www.wmsse.com.pl/start.php/ulgi/cooferujemy (20.05.2014 r.).

²³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych.

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej ..., art. 6.

²⁵ W myśl obowiązujących przepisów województwo warmińsko-mazurskie należy do obszaru, na którym przedsiębiorca może otrzymać najwyższą, w skali kraju pomoc publiczną. – www.wmsse.pl (11.05.2014 r.).

strategii perspektywicznej województwa, np. w oparciu o ekorozwój. Bodźcem charakteryzującym region jest również fakt, że ponad połowa województwa to obszary cenne przyrodniczo pod ochroną prawną, w tym o międzynarodowej randze²⁶. Specjalna strefa ekonomiczna na północno-wschodniej ścianie Polski położona jest w większości swojego terenu w województwie warmińsko-mazurskim.

Kontynuując powyższe na temat bogactwa terenu wspomnieć należy o kilku elementach charakterystyki Warmii i Mazur. Województwo warmińsko-mazurskie zajmuje ok. 7,7% powierzchni kraju, posiadając jednocześnie dostęp do Morza Bałtyckiego poprzez Zalew Wiślany. Region warmińsko-mazurski graniczy z 4 województwami: podlaskim, mazowieckim (częściowo położona W-MSSE), kujawsko-pomorskim i pomorskim. Na województwo składa się 116 gmin, 19 powiatów ziemskich oraz 2 miasta na prawach powiatu (Olsztyn i Elbląg). Największe ośrodki miejskie regionu stanowią 3 miejscowości: Olsztyn – 172 tys. mieszkańców, Elbląg – 130 tys. mieszkańców i Ełk – 60 tys. zamieszkałych²⁷.

Wyróżniająca cecha regionu warmińsko-mazurskiego jaką jest posiadanie wielu walorów przyrodniczych, sprawia, że gospodarka tego obszaru w dominującej mierze oparta jest właśnie o zasoby naturalne. Wybrane branże, w tym m.in. przemysł drzewny, przetwórstwo rolno-spożywcze, produkcja opon, uzyskały statut lidera w swojej dziedzinie. Jeszcze 10 lat wstecz, w roku 2004, władze województwa wysoce pesymistycznie weryfikowały dane dotyczące stanu ówczesnego gospodarki, formułując, po przeprowadzonych badaniach i analizach empirycznych, następujące wnioski:

- wszystkie branże charakteryzują się wysokim potencjałem innowacyjności, choć szczególną uwagę należy zwrócić na te branże, które od dawna traktowane były jako atuty regionu (np. przemysł meblarski, turystyka, przetwórstwo rolno-spożywcze, budownictwo);
- wiele jest słabości województwa tkwiących w obszarze potencjału innowacyjnego. Dotyczy to niskiego odsetka postaw proinnowacyjnych, narzędzi finansowania innowacyjności, niezadowolającej współpracy sektora naukowo-badawczego z gospodarką, braku dostępu do światowych technologii dla MŚP²⁸ z regionu, co jest w pewnej części wynikiem braku systemu, który by skutecznie wspierał i podtrzymywał tego typu inicjatywy. Precyzyjny zarys systemu finansowania przedsiębiorczości mogą stanowić fundusze poręczeniowo-kredytowe; brakuje jednak określonych schematów finansowania przedsięwzięć o podwyższonym ryzyku, a takimi są innowacje²⁹;
- przytoczone powyżej słabości to cechy powszechnie występujące w regionach peryferyjnych, co z jednej strony ułatwia stosowanie polityki nastawionej na rozwój w oparciu o sprawdzone uprzednio w innych miejscach instrumenty, z drugiej zaś nie pozwala oczekiwać, by region Warmii i Mazur traktowany był w sposób preferowany przez polityki rozwoju kraju³⁰.

W roku 2005, niedługo po wejściu Polski w szeregi Unii Europejskiej, zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wyraźnie zaakcentował problemy regionu dotyczące gospodarki i innowacyjności:

- niski poziom konkurencyjności przedsiębiorstw,
- niski poziom przedsiębiorczości,

²⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2005, s. 4.

²⁷ Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2004, s. 19.

²⁸ *Warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez MSP w Polsce i krajach Unii Europejskiej*, PARP, Warszawa 2001, s. 149.

²⁹ P. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992, s. 8.

³⁰ Tamże, s. 33.

– niska ocena atrakcyjności inwestycyjnej regionu³¹.

Współczesna ocena regionu po upływie dekady jest optymistyczna, poprzez działania władz i przedsiębiorstw oraz współpracy pomiędzy tymi jednostkami, udało się dojść do określonego progu, o który opiera się jakość. Wdrażanie nowoczesnej gospodarki opartej na rozwoju nowoczesnych technologii i sektorów gospodarki, wspieraniu innowacyjności³², przeznaczaniu środków na programy badawcze i naukowe, aktywowaniu idei przedsiębiorczości, przyniosło zamierzony skutek. Implikacja ta następuje w postaci rozwoju bazy przedsiębiorstw i nowych inwestycji³³. Nie bez znaczenia w tym rozwoju są uczelnie wyższe z omawianego obszaru, przykładem jest Uniwersytet Warmińsko-Mazurski wraz ze swoimi korzennie wdrożonymi wynalazkami. Ponadto dla dobrej koniunktury nowoczesnej gospodarki przyczynia się m.in. prosperita kultury twórczej, wysoka jakość życia i ukierunkowanie młodzieży na edukację³⁴.

Zbudowana dzisiejsza jakość gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego opiera się na wielu aspektach, w tym na W-MSSE. Władze regionu dążą do wzrostu przedsiębiorczości, systematycznie poszukując rozwiązań pomocnych inwestorom w podjęciu nowatorskich inicjatyw. Specjalna strefa ekonomiczna jest subsydem dla nowych pomysłów i nowego kapitału. Inne dziedziny, nie tylko gospodarki, mają za zadanie współgrać ze strefami. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wyznaczył ambitne kierunki, na które będzie kładł nacisk w celu szybkiego rozwoju regionu i wzajemnego wsparcia dziedzin życia:

- atrakcyjne miejsca do życia i pracy – miasta regionu,
- potencjał zasobów ludzkich, w tym najmłodsza w kraju struktura wiekowa mieszkańców regionu oraz programy aktywizujące edukację młodzieży w koordynacji z potrzebami pracodawców,
- uczelnie wyższe, blisko współpracujące z biznesem, w tym w obszarze B+R, elastycznie kształtujące profil i kierunki studiów, w relacji do potrzeb rynku pracy w regionie,
- specjalnie przygotowane tereny inwestycyjne, w tym obszar W-MSSE,
- silne instytucje wsparcia biznesu, w tym Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., z wydzielonym Centrum Obsługi Inwestora; realizacja szeregu projektów aktywizujących gospodarkę, innowacje oraz inwestycje w regionie z wykorzystaniem środków unijnych,
- skojarzenia z wysoką jakością pracy i produktów, m.in. sektor spożywczy, produkcja jachtów, mebli, okien, usługi medyczne,
- szerokie wsparcie sektora MSP – liczne podmioty i organizacje działające regionalnie oraz lokalnie w obszarze aktywizacji i doradztwa sektora MSP,
- elastyczny rynek zasobów ludzkich – atrakcyjnie wyposażone programy przekwalifikowania, szkolenia, ułatwienia w podnoszeniu kwalifikacji czy zatrudniania młodych absolwentów,
- promocja firm i produktów wytwarzanych w regionie, m.in. na targach zagranicznych, poprzez specjalne programy (np. WM Quality), portal promujący dobre produkty oraz liderów biznesu, czyli najlepsze firmy,
- interesujące otoczenie biznesu – kluby golfowe, żeglarskie, aerokluby, atrakcyjne miejsca do organizacji wszelkiego rodzaju spotkań, targów, szkoleń czy konferencji (zamki, pałace,

³¹ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku, Olsztyn 2005, pkt 3.1.

³² P. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość...*, s. 21.

³³ A. Woźniak, *Rośnie wartość inwestycji w strefach ekonomicznych*, Rzeczpospolita, 02.10.2010.

³⁴ Koncepcja Marki i Komunikacji Strategia Promocji Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2009-2013, Olsztyn 2009, s. 21.

dworki przekształcone w centra konferencyjne oraz efektywnie położone ośrodki hotelowo-konferencyjne także z zapleczem SPA)³⁵.

3. Perspektywy prawidłowego rozwoju W-MSSE

W literaturze zajmującej tematykę istnienia i funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych, znaleźć można plany rozwoju dla poszczególnych obszarów gospodarczych zawierających się w SSE. Plan rozwoju Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej określa w szczególności cele ustanowienia strefy, działania służące ich osiągnięciu oraz obowiązki zarządzającego dotyczące działań zmierzających do osiągnięcia dążeń ustanowienia strefy i terminy wykonania tych obowiązków³⁶.

Wyobrażeniem każdego przedsiębiorcy, pojedynczej jednostki jest indywidualny rozwój. Podobnie postrzegają to zarządy stref. Pomimo, iż każda strefa będzie działać w Polsce do końca 2020 roku, to ważnym argumentem działania jest jak najlepsze ukończenie działalności, z ambitnymi wynikami, tj. wysokimi wskaźnikami rozwoju, spełniając wszystkie wytyczne postawione w ustawie czy innych aktach prawnych odnoszących się do obszarów ekonomiczno-gospodarczych. Po 2020 roku firmy mające siedzibę lub/i prowadzące przedsięwzięcie na terenie obecnych stref będą nadal kontynuowały rozpoczętą inicjatywę gospodarczą. Dlatego tak ważnym dla funkcjonowania stref w Polsce jest to, by zainicjowane działania w roku 1994 zrealizować do kresu ich istnienia, a także pozostawić po sobie zindustrializowane tereny, ducha innowacyjności i postępu technologicznego³⁷.

Dla nowo powstałych terenów oraz niewykorzystanych starych wprowadzono zalecenia, warunkujące prawidłowy rozwój takiej strefy. Dla terenów włączanych w granice obszarowe strefy po 2009 roku wyznaczono 5 kryteriów, którymi powinni się sugerować przedsiębiorcy chcący uzyskać zezwolenia na prowadzenie działalności. Nowa inwestycja musi spełniać co najmniej jedno z nich:

- Kryterium innowacyjności, to nic innego jak zastosowanie nowych rozwiązań technologicznych, prowadzących do powstania i wprowadzenia na rynek nowego lub zasadniczo ulepszonego produktu. Kryterium musi być potwierdzone przez co najmniej jedną jednostkę naukową z Polski lub kraju Unii Europejskiej, merytorycznie powiązaną z danym sektorem.
- Kryterium sektorów priorytetowych – sektory pozyskujące inwestycje z zakresu wysokich technologii, łączące nowe inwestycje z zapleczem naukowym i gospodarczym kraju. Inwestycje w sektorach:
 - motoryzacyjnym,
 - lotniczym,
 - elektronicznym,
 - maszynowym,
 - biotechnologii,
 - badawczo-rozwojowym,
 - nowoczesnych usług informatycznych, rachunkowo-księgowych, doradztwa podatkowego, w zakresie badań i analiz technicznych, charakteryzują się zatrudnieniem personelu naukowo-technicznego, technologiami zawartymi w patentach i licencjach czy też wysokimi nakładami kapitałowymi.
- Kryterium wspierania rozwoju klastrów, parków przemysłowych i technologicznych, to współdziałanie firm na rzecz rozwoju gospodarczego i innowacyjności.

³⁵ Koncepcja Marki i Komunikacji Strategia na lata 2009-2013 Promocji Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2009, s. 15.

³⁶ Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. (poz. 1254).

³⁷ P. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość...*, s. 53-54.

- Kryterium stopnia uprzemysłowienia – uważa się za spełnione, gdy na nowych włączanych terenach umiejscowione będą inwestycje o poniższych parametrach:
 - w powiecie, w którym PSP³⁸ jest równa lub większa od 0,8 PSPP³⁹, lecz nie większa niż 1,5 PSPP przedsiębiorca zobowiąże się do poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 27 mln zł,
 - w powiecie, w którym PSP jest mniejsza od 0,8 PSPP, lecz większa od 0,6 PSPP przedsiębiorca zobowiąże się do poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 18 mln zł,
 - w powiecie, w którym PSP jest równa lub mniejsza od 0,6 PSPP, lecz większa od 0,3 PSPP przedsiębiorca zobowiąże się do poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 9 mln zł,
 - w powiecie, w którym PSP jest równe lub mniejsze od 0,3 PSPP przedsiębiorca zobowiąże się do poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 4,5 mln zł.
- Kryterium stopy bezrobocia – w regionach z wyższą stopą bezrobocia wprowadza się ułatwienia w sprawie lokalizacji inwestycji. Kryterium jest spełnione, gdy na włączonych terenach lokowane będą inwestycje o parametrach:
 - w powiecie, w którym stopa bezrobocia jest równa lub niższa od średniej krajowej, przedsiębiorca zobowiąże się do utworzenia co najmniej 120 nowych miejsc pracy lub poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 35 mln zł,
 - w powiecie, w którym stopa bezrobocia jest wyższa od średniej krajowej lecz nie wyższa niż 130% średniej krajowej przedsiębiorca zobowiąże się do utworzenia co najmniej 70 miejsc pracy lub poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 25 mln zł,
 - w powiecie, w którym stopa bezrobocia jest wyższa od 130% średniej krajowej lecz nie wyższa niż 160% przedsiębiorca zobowiąże się do utworzenia co najmniej 50 miejsc pracy lub poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 13 mln zł,
 - w powiecie, w którym stopa bezrobocia jest wyższa od 160% średniej krajowej lecz nie wyższa niż 200% przedsiębiorca zobowiąże się do utworzenia co najmniej 25 miejsc pracy lub poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 2,5 mln zł,
 - w powiecie, w którym stopa bezrobocia jest wyższa od 200% średniej krajowej przedsiębiorca zobowiąże się do utworzenia co najmniej 15 miejsc pracy lub poniesienia kosztów kwalifikowanych inwestycji w wysokości co najmniej 1 mln zł.

Ze względu na znacznie odbiegający stan rozwoju gospodarczego 5 województw Polski wschodniej od średniej krajowej, dla województw: świętokrzyskiego, podkarpackiego, podlaskiego, lubelskiego i warmińsko-mazurskiego obniża się parametry kryterium o 30%⁴⁰.

Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej wyznaczono kilka inwestycji najbardziej pożądanych, ale opartych na obiektywnych przesłankach, uwzględniając tereny, wykształcenie ludności, przodujące regionalne dziedziny przemysłu i gospodarki. Posiadając zaplecze naukowo-badawcze, wyspecjalizowane kadry oraz tendencje do rozwoju w poszczególnych gałęziach przemysłu, W-MSSE ma za zadanie pozyskać inwestorów z branży drzewnej, maszynowej, elektronicznej oraz biotechnologii. Nie bez znaczenia dla strefy jest także rozwój klastrów na terenie dwóch województw warmińsko-mazurskiego oraz mazowieckiego, z którymi strefa działa na zasadzie symbiozy. Perspektywy prawidłowego rozwoju dla W-MSSE

³⁸ Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w powiecie wg danych GUS.

³⁹ Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca Polski wg danych GUS.

⁴⁰ Ministerstwo Gospodarki, *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, Warszawa 2009, s. 15–20.

to stymulowanie prosperito lokalnego rynku, tworząc sieci kooperacyjne z firmami w otoczeniu poprzez starania o znalezienie i zachęcenie inwestorów z branży przetwórstwa mięsa wołowego, stolarki okiennej oraz firm zainteresowanych transferem wiedzy innowacyjnej dla przemysłu. Inne ważne dziedziny, na których właściwy rozwój nastawiona jest strefa, to gałęzie:

- elektrotechniczna,
- przetwórstwo spożywcze,
- chemiczna,
- budownictwo⁴¹.

Dla rozwoju powyższych dziedzin stosuje się działania marketingowe, szukając inwestorów w kraju i za granicą. Czynione są ku temu wszelkie działania ustawicznie, ukierunkowane na rozwój strefy, pamiętając przy tym, że są one rozpisane do końca 2020 roku. W celu lepszego i efektywniejszego zarządzania wprowadzono długofalowe plany rozwoju uwzględniające 3 etapy:

1) Lata 2009-2016:

- rozwój nowych inwestycji na terenie strefy,
- dostosowanie terenów strefy do oczekiwań inwestorów,
- kontynuowanie rozbudowy infrastruktury technicznej oraz realizacja nowych inwestycji infrastrukturalnych na terenach poszczególnych podstref,
- rozwój usług na terenie strefy i poza jej obszarem,
- osiągnięcie pełnego zagospodarowania strefy.

2) Lata 2016-2019:

- stworzenie przedsiębiorcom optymalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy.

3) Lata 2019-2020:

- przygotowanie warunków do funkcjonowania obszaru przemysłowego po wygaśnięciu regulacji prawnych obowiązujących w trakcie działalności strefy⁴².

Zakończenie

Na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej funkcjonują firmy korzystające z najnowocześniejszych technologii produkcji, dzięki czemu ich działalność dynamicznie się rozwija i co ważne, nie jest uciążliwa dla środowiska naturalnego. Mamy tu do czynienia ze zjawiskiem zrównoważonego rozwoju, polegającym na racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych bez nadmiernego skażenia otoczenia i społeczno-gospodarczym rozwojem dogodnego przemysłu przy zastosowaniu technik proekologicznych najnowszej generacji. Polskie normy w zakresie ochrony środowiska niejednokrotnie przewyższają normy obowiązujące w innych krajach Unii Europejskiej, co daje pełną gwarancję ochrony środowiska naturalnego. Warmia i Mazury to nie tylko efektywność przyrody i szlachetność zabytków, ale także miejsce inwestycji takich światowych tytanów jak LG czy Michelin. Bogate zasoby surowca i wieloletnie tradycje w obróbce drewna sprawiły, że region stał się zagłębiem meblowym w kraju. Funkcjonuje szereg firm rodzimego pochodzenia, które z powodzeniem eksportują swoje wyroby na rynki całego świata. W ostatnim czasie swoją fabrykę uruchomiła w województwie warmińsko-mazurskim także firma IKEA. Zatem podkreślić należy, że przedsiębiorstwa działające w W-MSSE rozwijają się prężnie a tempo rozwoju pozytywnie wzrasta.

⁴¹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, pkt. 6.

⁴² Tamże.

Literatura

1. Cieślak A., *Kryteria przestrzennej alokacji pomocy publicznej dla przedsiębiorców: przypadek specjalnych stref ekonomicznych w Polsce*, Gospodarka Narodowa, Warszawa 2003, nr 10.
2. Drucker P., *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992.
3. http://pl.wikipedia.org/wiki/Specjalna_strefa_ekonomiczna.
4. Jaślan W., *Specjalne strefy ekonomiczne*, Gospodarka Materiałowa i Logistyka, Warszawa 2009, nr 3.
5. *Koncepcja Marki i Komunikacji Strategia Promocji Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2009-2013*, Olsztyn 2009.
6. *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009.
7. *Pomoc publiczna. Specjalne strefy ekonomiczne, 10 lat w Polsce*, Pricewaterhousecoopers 2008.
8. *Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, Olsztyn 2005.
9. Raport KPMG Advisory Sp. z o.o., *Specjalne strefy ekonomiczne*, Warszawa 2007.
10. *Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, Olsztyn 2004.
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. w sprawie ustanowienia warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 1997 r. Nr 135, poz. 909, z późn. zm.).
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 15 listopada 2004 r. w sprawie przetargów i rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć gospodarczych, które mają być podjęte przez przedsiębiorców na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 254 poz. 2551).
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 232 poz. 1562).
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2009 r. w sprawie powierzenia Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej S.A. udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz wykonywania kontroli realizacji warunków zezwolenia (Dz. U. z 2009 r. Nr 112 poz. 933).
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 158 poz. 1254).
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 października 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warmińsko-mazurskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1214).
17. Smętowski M., *Rola specjalnych stref ekonomicznych w kształtowaniu struktury przestrzennej przemysłu w Polsce*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa-Kraków 2008.
18. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r.*, Olsztyn 2005.
19. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 1994 r. Nr 123, poz. 600).
20. Ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2000 r. Nr 117, poz. 1228).

21. Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1840).
22. Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2006 r. Nr 141, poz. 997).
23. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 118, poz. 746).
24. *Warunki prowadzenia działalności gospodarczej przez MSP w Polsce i krajach Unii Europejskiej*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2001.
25. Woźniak A., *Rośnie wartość inwestycji w strefach ekonomicznych*, Rzeczpospolita 02.10.-2010 r.
26. www.stat.gov.pl.
27. www.wmsse.com.pl.
28. Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. (poz. 833) - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 232, poz. 1548).
29. Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 31 sierpnia 2009 r. (poz.1254).

WARMIA-MAZURY SPECIAL ECONOMIC ZONE AND ITS PROPER PERSPECTIVE DEVELOPMENT

Summary

The purpose of this article is to show W-MSSE as an area of economic and business with the task, among others, stimulate production and services in the region of Warmia-Mazury through the establishment of modern industrial centers. Perspective proper development of the area is primarily innovation, technology, supporting the development of clusters, technology parks, low unemployment rate, degree of industrialization. Created the current quality management Warmia and Mazury voivodship is based on many aspects, including W-MSSE. The region tend to increase entrepreneurship, while also seeking solutions to help investors. The special economic zone for innovative ideas and new capital is so great spaceport. Board of Warmia and Mazury steered his steps towards the rapid development of the region and mutual support areas of life, which is why the zones are required to interact to other areas, not just the economy.

Keywords: special economic zone, economy, enterprise, Warmia and Mazury, development

mgr Ewa Mazanowska
e-mail: ewunia16m@wp.pl